

Bijlage: Lijst van leden van de NRLO

Leden 1953-1956

Landbouworganisatie TNO	1953-1954	1955-1956
Voorzitter (Vz.)	A.W. vd Plassche J.C. Dorst	
Secretaris	C. vd Giessen	
Ministerie	S. Herweijer	
Ministerie	H.T. Tjallema J.Th. Everts W. de Jong C.S. Knottnerus	(vertrokken 56) V.J. Koningsberger
	G. Wansink	

Leden 1957-1961

NRLO	1957	1958	1959	1960	1961
Vz.-Ministerie	A.W. vd Plassche				J.W. Wellen
Ondervoorzitter- Bestuur LH	J.M. v. Bommel v. Vloten				
Senaat LH	W. de Jong		vacature	J.C. Dorst	
KNAW	V.J. Koningsberger				
Ministerie	H.T. Tjallema				
Landbouwschap	G.J. Klompe	vacature	J.W. Hudig		
Landbouwschap	G.P.F. Royackers				
Landbouwschap	G. Wansink	vacature	T.T. Wind J. W. Wellen (adviseur) G. Wansink		vacature

Leden 1962/63-1970*

NRLO	1962/63-1963	1964	1965	1966-68	1969
Vz.-Ministerie	J.W. Wellen				
Ovz-Bestuur LH	A.P. Minderhoud				
Senaat LH	J.F. v. Riemsdijk		M.L. 't Hart H. Veldstra		
KNAW	V.J. Koningsberger				
Ministerie	H.T. Tjallema	G. de Bakker			
Landbouwschap	J.W. Hudig		vacature	J. Prins	
Landbouwschap	G.P.F. Royackers				vacature
Landbouwschap	T.T. Wind G. Wansink				

* gegevens 1970 ontbreken

Leden 1971

NRLO	1971
Vz – hoogleraar Universiteit Leiden	H. Veldstra
Dierkunde Universiteit Groningen	G.P. Baerends
DLO	G. de Bakker
Bestuur LH	P. Buringh
Hoogleraar LH (plantkunde)	M.L. 't Hart
Hoogleraar LH (sociologie)	E.W. Hofstee
Centraal Technisch Instituut TNO	J.A. Knobbout
Voorzitter Voedingsorganisatie TNO	J. van Mameren
Docent Diergeneeskunde Universiteit Utrecht	G.J.W. van der Meij
Hoogleraar Diergeneeskunde Universiteit Utrecht	S.R. Numans
Directeur Generaal Ministerie van Landbouw	J.W. Wellen
Hoogleraar LH (Plantkunde)	J. de Wilde
Directeur Plantkundig Onderzoeksinstituut	J.G. ten Houten, adviserend
	G. Wansink

NB: in 1971 zijn niet de vertegenwoordigde organen genoemd bij de personen, maar hun functie

Leden 1973/74-1977

NRLO	1973-1974	1975	1976	1977
Vz – CO. TNO	H. Veldstra			
KNAW	G.P. Baerends			
KNAW	E.W. Hofstee			
CO. TNO	J.A. Knobbout			
CO. TNO	J. van Mameren			B. van Dam
Diergeneeskunde	G.J.W. van der Meij			
Produktschappen	G.A.J.M. Meyer			
Diergeneeskunde	S.R. Numans			
Bestuur LH	J.B. Ritzema van Ikema			
Landbouwschap	H.H. Smeenk			
Ministerie	J. Verkoren			
Grontmij/Heidemij	J.J. Westerhof			
Bestuur LH	J. de Wilde			
Bestuur LH	M.L. 't Hart	C.T. de Wit		J. Doorenbos
Ministerie	A. de Zeeuw			
Ministerie	G. de Bakker		D. de Zeeuw	
	J.G. ten Houten, adv.	C. Dorsman, adv.		
	G. Wansink			

Leden 1978-1985

NRLO	1978	1979	1980	1982	1983-1985
Vz-L&V	A. de Zeeuw*				
L&V	D. de Zeeuw*				
L&V	J. Verkoren		G. vd Lely		
L&V	M.P.M. Vos				J.B. Pieters
L&V	J.M. Koopman		N. Molenaar		J.H.J. Spiertz niet langer
L&V	L.H. Huisman				
CRM	C.W.M. Hendriks				
VROM	R.J. Samson			(WVC)	E.H. Kampel- macher niet langer tweede
Wetenschaps- beleid	J.E. v. Dam			P.Th. Poharnok (onderwijs)	
Landbouwschap	H.H. Smeenk			H.E. Clevering	
Landbouwschap	D. Luteijn		J.H. Egberink		
Landbouwschap Produktschappen	H.W. Mulder G.A.J.M. Meijer	J.T. Mellema		G.A.J.M. Meijer	J.A.J. Godschalk
Produktschappen	C.H.J. v. Beukering				M.P.M. Vos
Landinrichting Natuurbehoud	J.J. Westerhof Pro memorie	H.J. Hellema P.J. v. Herwerden			M.M.U. v. Dis
LH	H.C. vd Plas*				
LH	J. Doorenbos				
LH	C.C. Oosterlee			*	
Diergeneeskunde	G.J.W. vd Meij*			S.G. vd Bergh*	
CO. TNO	B. v. Dam	G. Klein		A. Rörsch*	
CO. TNO	D.J. Duyverman	J.H. Bergsma		B. Krol	
Organisaties universitair onderzoek	Pro memorie			J. Joosse	J.C. Zadoks
	G. Wansink				
			adviserend:	H.A.C. Thijssen	B.B. vd Meer
			adviserend:	Th.J. Tienstra	niet langer

* Aanduiding leden dagelijkse raad, vanaf 1980

Leden 1986-1990

NRLO–alg. kamer	1986	1987	1988	1989	1990
Overheid	A. de Zeeuw*				
Vz – LNV	J.P. v. Zutphen				P. Ritsema
LNV	-	G. v.d. Lely			
LNV	-	J. v.d. Veen	W.L.A.G. Tacken, av		P.H. Draaisma, av
LNV	-	-	-	K. Verhoeff	
VR0M	J.H. Dewaïde	J.G. Wessels Boer			
Onderwijs	J.E. van Dam		J. Marks		
Oz-organisaties					
DLO	A.J. Wiggers*	K. Verhoeff*		M. Heuver	
LU	C.C. Oosterlee*		H.C. v.d. Plas*		
Diergeneeskunde	S.G. v.d. Bergh*				
CO.TNO	A. Rörsch				
Maatsch. orgs	H.E. Clevering				
Landbouwschap	-	-	J.H. Egberink		
Landbouwschap Produktschappen	M.P.M. Vos			J.H.M. Kienhuis	
Milieuorganisaties	P.J. v. Herwerden		E.P.L. Hessels		
Vzs sect. kamers					
Landinrichting	N. Molenaar			P. Slot	
Plant. produktie	W.F.S. Duffiüs		vacature	J. v. Doesburg	
Dierl. produktie	M.J. Dobbelaar		R. Woudstra		
Verwerking	W.J. Beek				B.G. Linsen
Samenleving	J. de Veer				
Agendalid	-	-	N. Nanninga, stbo	J. Libbenga, stbo	
	G. Wansink	A.P. Verkaik*			

* Lid overlegcollege

Leden 1991-1993

NRLO – alg. kamer	1991-1992	1993
Overheid		
Vz – LNV	A. de Zeeuw	
LNV	P.H. Draaisma, adv.	
LNV	K. Verhoeff	
VR.OM	J. van der Kolk	
Onderwijs	J. Marks	
Oz-organisaties		
DLO	M. Heuver*	
LU	H.C. van der Plas*	C.M. Karssen
Diergeneeskunde	S.G. van den Bergh*	H.W. de Vries
CO.TNO	A. Rörsch*	
Maatsch. Orgs.		
Landbouwschap	H.E. Clevering	
Landbouwschap	J.H. Egberink	
Produktschappen	J.H.M. Kienhuis	
Milieuorganisaties	E.P.L. Hessels	P. Nijhoff
Vzs. sect. kamers		
Landinrichting	P. Slot	
Plant. produktie	J. van Doesburg	
Dierl. produktie	R. Woudstra	
Verwerking	B.G. Linsen	
Samenleving	J. de Veer	
Agendalid	C.M. Karssen, stbo	geen naam, stbo
	A.P. Verkaik*	

* Lid overlegcollege

Leden 1994-1999

NRLO – Raad	1994	1995*	1996	1997	1998-1 mei 1999
Maatschappij & Bedrijfsleven					
Landbouwschap	H.E. Clevering		Clevering – Landschap	- Cosun	
Produktschappen	J. v.d. Veen		V.d. Veen – Prodsch. tuinb.		
Verwerkende landbouwindustrie	H. de Boon		De Boon – Cebecco		
Financiële wereld	W. Meijer		W.L. v. Dinten – Rabobank		
Grootwinkel/detail	M.J. Roos		Roos – C. bur. Levens-mid. handel		
		P. Nijhoff	Nijhoff – St. nat. & mil.		
Onderzoekwereld (dag. bestuur)					
Landelijk gebied	N. v. Heijst		A.N. vd Zande – Sc. DLO		
Plant productie	R.J. Bogers	R. Rabbinge	Rabbinge – LUW Prod. ec.		
Dierl. productie	E.W. Brascamp		Brascamp – LUW Veeff.		
Verwerking	B.G. Linsen		Linsen – geen aand.		
Samenleving	L.C. Zachariasse		Zachariasse – LEI-DLO		
Overheid (adv.)					
LNV	L. v. Vlotendoting				
EZ	A.J.M.M. Maes			K. Vijlbrief	
Onderwijs	J. Marks				J. Marles, e. brans.
VROM	G.J.A. Al		J. vd Kolk	R.J.T. v. Lint	
Vz. Sec.	A. Rörsch A.P. Verkaik				

* Alleen bij ov aanduiding instelling

Bronnen

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van het secretariaatsarchief zoals dat zich in het ministerie van Landbouw te Den Haag bevindt. Naar vergadernotulen wordt verwezen met vermelding van het orgaan (R=Raad, DB=Dagelijks Bestuur, AK=Algemene Kamer, DR=Dagelijkse Raad, I=Afdeling I, enzovoort) de datum en eventueel het punt van vergadering. Notities en brieven worden met datum en/of kenmerk en zo nodig titel aangegeven (een enkel stuk heeft een DWK kenmerk).

Daarnaast is gebruik gemaakt van dat deel van het archief van Rob Boeringa dat op de Wageningen Universiteit en Researchcentrum (in het bestuursgebouw) is ondergebracht. De systematiek is gelijk (OAL=Overlegorgaan Alternatieve Landbouw). Tot slot heeft Rob Boeringa de auteurs inzicht gegeven in enige delen van zijn persoonlijk archief. Het betreft hier met name werkrapporten. Beide archieven zijn niet geïnventariseerd en deels ongeordend.

Fotoverantwoording

De illustraties zijn afkomstig uit rapporten, publicaties en jaarverslagen van de NRLO, uit het NRLO-archief en uit de collectie van het InnovatieNetwerk te Utrecht.

Fotografen en andere rechthebbenden die menen aan deze uitgave aanspraken te kunnen ontlenen, worden verzocht om contact op te nemen met de uitgever.

Lijst van geïnterviewde personen

- R. Boeringa, 3 februari 2005. Stafmedewerker NRLO voor alternatieve landbouw 1978-1995.
- C. Kalden, 26 mei 2005. Betrokken bij transitie ministerie van landbouw, later directeur-generaal.
- R. Rabbinge, 6 juni 2005. Hoogleraar LH. Lid van de NRLO 1995-2000, daarvoor in WRR.
- R. Schilperoort, 8 juni 2005. Hoogleraar Universiteit Leiden.
- H. Spiertz, 18 mei 2005. Hoogleraar LH, directeur CABO. Voorbereiding afdeling 2 NRLO.
- A.P. Verkaik, 2 februari 2005. Secretaris NRLO 1987-2000, daarvoor stafmedewerker.
- G. Wansink, 10 december 2004. Secretaris NRLO 1957-1987.
- D. de Zeeuw, 22 juni 2005. Directeur DLO, later voorzitter college van bestuur LH. Lid NRLO.
- F. Zuidema, 16 februari 2005. Secretaris afdeling landinrichting 1978-1995.

Daarnaast zijn er informele gesprekken gevoerd met N. Dijkveld Stol (stafmedewerker NRLO en Innovatienetwerk), A. Rip (hoogleraar Universiteit Twente) en H. Bodewes (student UT).

Literatuurlijst

- B., G., 'Landbouwkundig onderzoek gebundeld in meerjarenvisie', *Wagenings Hogeschoolblad* (8 mei 1981) 3.
- Bal, R., W. Bijker en R. Hendriks, *Paradox van wetenschappelijk gezag, over maatschappelijke invloed van adviezen van de Gezondheidsraad* (Den Haag 2002).
- Balkt, H.H. ter, 'Onder andere het platteland', *Tirade* 33 (1989) 516-531.
- Bekke, H., J. de Vries en G. Neelen, *De salto mortale van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij: beleid, organisatie en management op een breukvlak* (Alphen aan de Rijn 1994).
- Berg, R.J.M. ten, et al. (red.), *Met raad en daad; visies op de toekomst van de overlegeconomie op nationaal en sectoraal niveau* (Den Haag 2000).
- Bieleman, J., 'De Nederlandse landbouw in de twintigste eeuw', in P. Kooij (red.) *De actualiteit van de agrarische geschiedenis. Historia Agriculturae* 30 (Groningen 2000).
- Bieleman, J., *De geschiedenis van de landbouw in Nederland 1500-1950* (Amsterdam 1992).
- Biologische landbouw. Notitie* (Tweede Kamer, vergaderjaar 1992-1993, 22 817 nr. 1).
- Biotechnologie in het landbouwkundig onderzoek. NRLO Studierapport* 9 (Den Haag 1981).
- Blume, S.S., *The development of Dutch science policy in international perspective, 1965-1985: a report to the Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid. Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid Achtergrondstudie* 14 (Den Haag 1986).
- Boeringa, R., 'De gangbare en de alternatieve landbouw onderling vergeleken', *Economisch-Statistische Berichten* 64 (1979) 686.
- Bowker, G. en Susan Leigh Star, *Sorting Things Out: Classification and its Consequences* (Cambridge 2002).
- Brickman, R. en A. Rip, 'Science Policy Advisory Councils in France, The Netherlands and the United States, 1957-77', *Social Studies of Science* 9-2 (1979) 167-198.
- Commissie Onderzoek Biologische Landbouwmethoden, *Alternatieve landbouw : inventarisatie, evaluatie en aanbevelingen voor onderzoek. Deel 1: Interimrapport, november 1973* (Wageningen 1974).
- Commissie Onderzoek Biologische Landbouwmethoden, *Alternatieve landbouwmethoden: inventarisatie, evaluatie en aanbevelingen voor onderzoek. Eindrapport - oktober 1976* (Wageningen 1977).
- Dallinga, G., et al. *Vi(s)/zie(r) op scherp : evaluatie van het proces ter verkrijging van de meerjarenvisie 1982-1986 van de Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek (NLRO)* (Den Haag 1981).
- Dijkstra, G.S.A. et al., *Produktschappen en Bedrijfsschappen Onderzocht, het functioneren van bedrijfslichamen als intermediair bestuur* (Alphen a/d Rijn 1995).

- Duurzaam samengaan van landbouw, natuur en milieu. Manifest en rapport van de gelijknamige werkgroep o.l.v. dr.ir. D. de Zeeuw en mr. W.G. Albrecht* (Amsterdam, november 1990).
- NRLO, *Economische evaluatie van het landbouwkundig onderzoek: rapport van de studiec ommissie economische evaluatie van het landbouwkundig onderzoek TNO* (Den Haag 1970).
- Edel, B., *Geïntegreerde Landbouw: naar een landbouw die past bij hedendaagse doelstellingen van maatschappij en milieu. Diskussienota van de Vereniging Milieudefensie in het kader van het projekt "Milieu en werkgelegenheid"* (Amsterdam 1979).
- Fonk, G. en A. Hamstra, *Beleidsontwikkeling rond nieuwe biotechnologie. Nederland 1970-1996* (Leiden 1997).
- 'Gehele landbouwkundig onderzoek in een overlegorgaan', *TNO-nieuws* 25 (1970) 467-469.
- Gransch, F., 'Trip en zijn nota', *L&O* 74/6, 4.
- Gransch, F., 'Het unieke van het landbouwkundig onderzoek', *Chemisch Weekblad* (19 maart 1971) 10-14.
- 'Herstructurering NRLO', *L&O* 1/86.
- Hutter, W. et al. (red.), *Op weg naar criteria voor onderzoeksbeleid. OTO-cahiers 1* (Utrecht 1976).
- Innovatiegerichte onderzoekprogramma's. Innovatienota, Achtergronddocument I* (Den Haag 1979).
- Innovatienota* (Den Haag 1979).
- Innovatieprogramma Biotechnologie. Schets van een innovatiegericht onderzoeksprogramma op het gebied van de biotechnologie* (Den Haag 1980).
- Kasteel, Th.J. van, 'Ontstaan en Groei van TNO', in Th.J. van Kasteel et.al., *Een Kwarteeuw TNO, 1932-1957. Gedenboek bij de voltooiing van de eerste 25 jaar werkzaamheid van de organisatie TNO op 1 mei 1957* (Den Haag 1957).
- Kogan, M., en M. Henkel, *Government and Research: The Rothschild Experiment in a Government Department* (Londen 1983).
- Krajenbrink, E.J., *Het Landbouwschap; 'zelfgedragen verantwoordelijkheid' in de land- en tuinbouw, 1945-2001* (Groningen 2005).
- Kuener, D.J., 'Biologische problemen van ons milieu', *Landbouwkundig Tijdschrift* 82-5 (1970), 181-184.
- LAKA, *ITAL Wageningen: atoomenergie in de landbouw* (2002 <http://www.laka.org/teksten/ital/ingang-ital.html>, 19 januari 2006).
- Landbouw zonder spuit? Geïntegreerde bestrijding van insectenplagen in de landbouw* (Wageningen 1980).
- Landbouwgerichte Deelprogramma Biotechnologie* (Den Haag 1985).
- Landbouwkundig onderzoek op weg naar de 21e eeuw. Meerjarenvisie landbouwkundig onderzoek 1995-1998* (Den Haag 1998).
- Lenep, M.B. van, 'De geschiedenis van het Landbouwkundig Onderzoek in Nederland', *TNO-nieuws* 14 (1959) 103-109.
- Libbenga, K.R., *Gelukkig zij, die nu beginnen* (Leiden 2002).
- Logemann, D., *Knelpunten in het onderzoek naar en de praktijk-introductie van geïntegreerde landbouw* (Utrecht 1987).

- Maat, H., 'Het Innovatiesysteem voor de Nederlandse Landbouw', *NEHA-jaarboek* 66 (2003) 233-262.
- Maltha, D.J., *Honderd Jaar Landbouwkundig Onderzoek in Nederland 1876-1976* (Wageningen 1976).
- Mansholt, S.L., 'De Landbouw over TNO', in Th.J. van Kasteel et al., *Een Kwarteeuw TNO, 1932-1957. Gedenkboek bij de voltooiing van de eerste 25 jaar werkzaamheid van de organisatie TNO op 1 mei 1957* (Den Haag 1957).
- Meer, R.R. van der (red.), *Biotechnologie en Innovatie. Advies uitgebracht aan de minister voor Wetenschapsbeleid door het Centraal Instituut voor Industrieontwikkeling* (Den Haag 1980).
- Meer, C.L.J., et al., *Technologie in de Landbouw. Effecten in het verleden en beleidsoverwegingen voor de toekomst* (Den Haag 1991).
- Melk, F., 'Mooie plannen, prioriteiten, voorwaarden en knelpunten', *Wagening's Hogeschoolblad* (17 oktober 1980) 6-7.
- Meulen, B.J.R. van der, 'Science Policies as principal-agent games: Institutionalization and path dependency in the relation between government and science', *Research Policy* 27 (1998) 397-414.
- Molen, H. van der, 'Over de kwaliteit van produkten van de gangbare en van de alternatieve landbouw', *Economisch-Statistische Berichten* 64 (1979) 666.
- Molen, H. van der (red.), *Omstreden landbouw* (Utrecht 1978).
- Noort, W.J. van, en C.J. Lammers, *De tussenorganisatie; verkenningen in het maatschappelijk middenveld der interorganisationele betrekkingen* (Leiden 1995).
- 'NRLO over nota-Trip: waardering en kritiek', *L&O* 75/2.
- Oosten, H. en H. Rutten, *Innoveren met ambitie* (Den Haag 1997).
- Platform Biologische Landbouw, *Biologische landbouw ver vooruit: op weg naar een duurzame landbouw* (1989).
- Poel, J.M.G. van der, 'Vijf jaar. ('n Onwetenschappelijk historisch overzicht)', *Landbouwkundig Tijdschrift* 82-9 (1970) 330.
- Projectbeschrijving en projectbeheer in het landbouwkundig onderzoek* (Den Haag 1969).
- Rapport van de Stuurgroep Alternatieve Landbouw* (Den Haag 1977).
- Rapport Zelfevaluatie Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek* (1998).
- Rip, A. en A.J. Nederhof, 'Between dirigism and laissez-faire. Effects of implementing the science policy priority for biotechnology in the Netherlands', *Research Policy* 15-5 (1986) 253-268.
- Rip, A. en W. van der Es, 'Biotechnologie: ontwikkeling en sturende impulsen', in A. Rip en P. Groenewegen (red.), *Macht over Kennis* (Alphen a/d Rijn, 1980), 248-263.
- Rip, A. en A.J. Nederhof, *De stimulering van biotechnologie in Nederland. Effecten op het wetenschappelijke veld* (Leiden 1985).
- Rörsch, A., 'Feestelijke toespraak tot Ir. G. Wansink', in *Landbouwkundig onderzoek: groen front of open systeem?* *Research Management Studies* 16 (Den Haag 1988).
- Rossum, W. van, *Sturing van Wetenschap, de rol van onderzoeksorganisaties* (Den Haag 1987).
- Salomon, J.J., 'De Ontwikkeling van het Wetenschapsbeleid', in A. Rip en P. Groenewegen, *Macht over kennis. Mogelijkheden van wetenschapsbeleid* (Alphen aan den Rijn 1980).

- Schilperoort, R.A., et al., *Innovatieprogramma biotechnologie: kader, hoofdlijnen en operationeel plan* (Den Haag 1982).
- Schilperoort, R.A. (red.), *Commerciële ontwikkelingen op het gebied van de plantenbiotechnologie. NRLO Studierapport 14b* (Den Haag 1983).
- Schilperoort, R.A., en Meer, R.R. van der, *Innovatieprogramma Biotechnologie: Programmacommissie Biotechnologie. Interimrapport mei 1981 t/m mei 1983* (Den Haag 1983).
- Schot, J., et al. (red.), *Techniek in Nederland in de Twintigste Eeuw* (Zutphen 1998-2003).
- Structuurnota Landbouw. Beleidsvoornemens* (Den Haag, 1989).
- Timmerhuis, V.C.M., *Ruimte voor vernieuwing: ervaringen binnen de technische en natuurwetenschappen. Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid, Achtergrondstudie 14* (Den Haag 1999).
- Veltkamp, E. et al., *Plantebiotechnologie in Nederland. Industriële toepassing van plantecellen: voorwaarden en mogelijkheden. NRLO Studierapport 14g* (Den Haag 1985).
- Verkaik, A.P., *Waarheen met de Structuur van het Landbouwkundig Onderzoek? Research Management Studies 4* (Den Haag 1971).
- Verkaik, A.P., *Organisatiestructuur landbouwkundig onderzoek en achtergronden van haar totstandkoming. Research Management Studies 3* (Den Haag 1972).
- Verkaik, A.P., *Verkenningen omtrent de doelstellingsproblematiek in arbeidsorganisaties. Research Management Studies 11* (Den Haag 1977).
- Verkaik, A.P., *Ontwikkelingen in het landbouwkundig onderzoekbeleid* (Den Haag 1987).
- Verkaik, A.P., *Rol sectorraden met betrekking tot strategische onderzoekprogramma's* (Den Haag 1992).
- Visser, J. en A. Hemerijck, *Een Nederlands Mirakel, beleidsleren in de verzorgingsstaat* (Amsterdam 1998).
- Voûte, A.D., 'Landbouwecologie', *Landbouwkundig tijdschrift* 83-3 (1971) 85-89.
- Wal, H. van der, en H.J. de Graaf, N.A. van Brussel, W.J. van der Weijden, W.J. ter Keurs (met technische medewerking van Th. Bakker, LEI), *Speelruimte voor een geïntegreerde landbouw. WRR-werkdocument 8* (Den Haag 1985).
- Wansink, G., et al., *Beschouwingen over de organisatie van het onderzoek in Nederland. Research Management Studies 7* (Den Haag 1973).
- Wansink, G., 'Onderzoeksystemen en hun relatie met de omgeving' in *Landbouwkundig onderzoek: groen front of open systeem? Research Management Studies 16* (Den Haag 1988).
- Weijden, W.J. van der, et al., *Bouwstenen voor een geïntegreerde landbouw. WRR-voorstudie 44* (Den Haag, 1984).
- Weinberg, A., 'Criteria of Scientific Choice', *Minerva* 1-2 (1963) 159-171.
- Werkgroep De Zeeuw, *Naar een Aartse landbouw. Plattelandsontwikkeling en duurzame landbouw in een tijd van globalisering* (Den Haag 1998).
- Wit, B. de, 'Intermediair in een veranderende omgeving. Een beschouwing over het functioneren en de taakopvatting van de Raad voor het Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek in verleden, heden en toekomst' (Ongepubliceerde notitie 2001).

- Woude, R.E., 'Het boerenbolwerk', in P. Kooij (red.), *De actualiteit van de agrarische geschiedenis. Historiae Agriculturae 30* (Groningen 2000).
- Wouters, P., *The Citation Culture* (Amsterdam 1999).

Lijst van afkortingen

ACB	Adviescommissie Biotechnologie
BD/bd	Biologisch-dynamisch
CABO	Centrum voor Agrobiologisch Onderzoek
CBTB	Christelijke Boeren- en Tuindersbond
CIVI	Centraal Instituut voor Industrieontwikkeling
CLM	Centrum voor Landbouw en Milieu
COAL	Coördinatie Onderzoek Aangepaste Landbouw
COBL	Commissie Onderzoek Biologische Landbouw
COOC	Coördinatiecommissie
COS	Commissie Overleg Sectorraden
CRM	Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
DBL	Directie Beheer Landbouwgronden
DCO	Directie Coördinatie Onderzoek
DLO	Dienst/Directie Landbouwkundig Onderzoek
DWK	Directie Wetenschap en Kennisoverdracht
DWT	Directie Wetenschap en Technologie
EEG	Europese Economische Gemeenschap
EG	Europese Gemeenschap
EURATOM	Europese Atoomgemeenschap
GENMAL	Coördinatiecommissie Genetische Manipulatie
GENMAP	Contactcommissie Genetische Manipulatie
GUO	Gespreksgroep Universitair Onderzoek
IOP	Innovatiegerichte Onderzoeksprogramma's
ITAL	Instituut voor Toepassing van Atoomenergie in de Landbouw
KNAW	Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
LEI	Landbouw-Economisch Instituut
LH/LU	Landbouwhogeschool/universiteit Wageningen
LVV/L&V/LNV	Ministerie van Landbouw
MeGiSta	Coördinatiecommissie Onderzoek Mest, Gier en Stank Veehouderijbedrijven
MOLBAS	Moleculaire Basis van Differentiatie bij Planten
NRLO	Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek
NWO	Organisatie ter bevordering van het Nederlandse Wetenschappelijk Onderzoek
OAL	Overlegorgaan Alternatieve Landbouw
OBS	Ontwikkeling Bedrijfssystemen (in Nagele)
ODPO	Ontwikkeling Dierlijke Productie Onderzoek

OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OVO	Onderzoek, Voorlichting en Onderwijs
PAC	Programma-adviescommissie
PAGV	Proefstation voor Akkerbouw en Groenteteelt in de Vollegrond
PCB	ProgrammaCommissie Biotechnologie
PcLB	Programmacommissie Landbouwbiotechnologie
PR	Proefstation voor de Rundveehouderij
PRO	Programmaraad Ruimtelijke Ontwikkeling
RAWB	Raad van Advies voor Wetenschapsbeleid
RAWOO	Raad voor het Wetenschappelijk Onderzoek in het kader van Ontwikkelingssamenwerking
RGO	Raad voor Gezondheidsonderzoek
RIJP	Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders
RMNO	Raad voor Ruimtelijk, Milieu- en Natuuronderzoek
STW	Stichting Technische Wetenschappen NWO
TNO	Nederlandse organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TOB	Technisch Onderzoek in Bedrijfsverband
VFO	Voorwaardelijke Financiering Onderzoek
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
VU	Vrije Universiteit (Amsterdam)
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
WUR	Wageningen Universiteit en Researchcentrum
ZWO	Organisatie ter bevordering van het Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek

Over de auteurs

Fokko Jan Dijksterhuis is als wetenschapshistoricus verbonden aan de Universiteit Twente.

Barend van der Meulen is wetenschapsonderzoeker aan de Universiteit Twente. Hij publiceerde eerder over de evaluatie van wetenschappelijk onderzoek, Europeanisering van het wetenschapssysteem en de relatie tussen overheid en wetenschap.

Stichting Historie der Techniek

De Stichting Historie der Techniek (SHT) spant zich sinds 1988 in om de wisselwerking tussen technische en maatschappelijke ontwikkelingen zichtbaar te maken. Daartoe wordt een breed scala aan activiteiten ontplooid. Het gaat daarbij onder andere om het mogelijk maken en uitvoeren van grote nationale en internationale historische onderzoeksprogramma's en individuele onderzoeksprojecten, het publiceren van boeken en artikelen en het verzamelen van beeldmateriaal. De SHT heeft baanbrekend werk verricht op het terrein van techniekgeschiedenis. De in 1994 afgeronde zesdelige serie *Geschiedenis van de techniek in Nederland in de negentiende eeuw. De wording van een moderne samenleving 1800-1890* en de in 2003 voltooide zevendelige serie *Techniek in Nederland in de twintigste eeuw* zijn daarvan belangrijke resultaten. Meer informatie op www.histech.nl.

Historia Agriculturae

1. *De landbouw-enquête van 1800*. Deel I: Noord- en Zuid-Holland. Vragenlijst als bijlage. 1953.
2. *De landbouw-enquête van 1800*. Deel II: Zeeland, Noord-Brabant, Utrecht, Gelderland en Overijssel. Internationale landbouwhistorische bibliografie over 1951. 1954.
3. *De landbouw-enquête van 1800*. Deel III: Drenthe, Friesland en Groningen. 1956.
4. *Beschrijving der boerderijen op de kleilanden in Friesland door D. Fontein te Salvert, 1779-1835*. 1957.
5. *De landbouwkundige gegevens uit het Journaal der reize van den Agent van Nationale Economie der Bataafsche Republiek, J. Goldberg*. 1959.
6. *Bouwstoffen bibliografie Nederlandse landarbeider in de 19e eeuw*. I. 1962.
7. *Bouwstoffen bibliografie van de Nederlandse landarbeider in de 19e eeuw*. II. 1963.
8. *Beschreeve Staat van de Meijerije (1794)* door Mr. C. van Breugel. 1965.
9. *Beschrijvende lijst van landbouwhistorisch belangrijke kaarten uit het archief der Genie in het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage* door T.W. Bieze. 1968.
10. *Een landbouwwerktuigkunde-dictaat van de Landhuishoudkundige School te Groningen*. 1976.
11. W. Tijms, *Prijzen van granen en peulvruchten te Arnhem, Breda, Deventer, 's-Hertogensbosch en Kampen*. 1977.
12. H. van Zon, *Bibliografie van op Nederland betrekking hebbende landbouwhistorische literatuur verschenen in de jaren 1975 tot en met 1977*. 1978.
13. W.J. Formsma, *Beklemrecht en landbouw*. H. van Zon, *Bibliografie over beklemrecht*. 1981.
14. J. de Bruijn, *Plakkaten van Stad en Lande... 1594-1795*. 1983.
15. H. van Zon, *Bibliografie van literatuur over Nederlandse agrarische geschiedenis, verschenen in de jaren 1978 tot en met 1980, met aanvulling uit voorgaande jaren*. 1983.
16. H.M.F. Krips-van der Laan, *Praktijk als antwoord. S.L. Louwes en het landbouwcrisisbeleid*. 1985.
17. IJ. Botke, *Het 'Schrijf-boek' van Marten Aedsges (1742-1806)*. 1988.
18. *Noorderlicht*, Berichten uit het verleden van Noord-Nederland. 1988.
19. D. Pilat, *Dutch agricultural export performance (1846-1926)*. 1989.
20. W.H. Vermeulen, *Europees landbouwbeleid in de maak. Mansholts eerste plannen, 1945-1953*. 1989.

21. J.L. Van Zanden, *'Den zedelijken en materiëlen toestand der arbeidende bevolking ten platten lande'*. 1991.
22. *Het Oldambt deel II. Nieuwe visies op geschiedenis en actuele problemen*. Onder redactie van J.N.H. Elerie en P.C.M. Hoppenbrouwers. 1991.
23. *Een loopbaan in de landbouw. Twaalf portretten van markante figuren in agrarisch Nederland*. Onder redactie van P.C.M. Hoppenbrouwers. 1991.
24. Peter R. Priester, *De economische ontwikkeling van de landbouw in Groningen, 1800-1910. Een kwalitatieve en kwantitatieve analyse*. 1991.
25. P.C.M. Hoppenbrouwers, *Een middeleeuwse samenleving. Het Land van Heusden, 1360 - 1515*. 1992.
26. H.M.C. Gooren en L.J.B. Heger, *Per mud of bij de week gewonnen. De ontwikkeling van beloningssystemen in de Groningse landbouw, 1800-1914*. 1993.
27. R.F.J. Paping, *"Voor een handvol stuivers": Werken, verdienen en besteden: de levensstandaard van boeren, arbeiders en middenstanders op de Groninger klei, 1770-1860*. 1995.
28. P. Kooij e.a., *Where the twain meet, Dutch and Russian regional development in a comparative perspective 1800-1917*. 1998.
29. J. Kok e.a., *Levensloop en levenslot, Arbeidsstrategieën van gezinnen in de 19de en 20e eeuw*. 1999.
30. P. Kooij e.a., *De actualiteit van de agrarische geschiedenis*. 2000.
31. W. Tijms, *Groninger graanprijzen. De prijzen van agrarische producten tussen 1546 en 1990*. 2000.
32. H.M.L. Geurts, *Herman Derk Louwes (1893-1960) Burgemeester van de Nederlandse landbouw*. 2002.
33. M.A.W. Gerding (red.), *Belvedere en de geschiedenis van de groene ruimte*. 2003.
34. P. Kooij e.a., *Where the twain meet again, New results of the Dutch-Russian project on regional development 1750-1917*. 2004.
35. S.M. van den Bergh, *Verdeeld land. De geschiedenis van de ruilverkaveling in Nederland vanuit een lokaal perspectief, 1890-1985*. 2004.
36. J.E. van Kamp, *Dien Hoetink. 'Bij benadering'. Biografie van een landbouwjuriste in crisis- en oorlogstijd*. 2005.
37. E.H. Karel, *De maakbare boer. Streekverbetering als instrument van het Nederlandse landbouwbeleid 1953-1970*. 2005.
38. M. Knibbe, *Lokkich Fryslân. Landpacht, arbeidsloon en landbouwproductiviteit in het Friese kleibeid 1505-1830*, 2006.

In 1957 zag de Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek (NRLO) het licht. Als coördinator van het landbouwkundig onderzoek moest deze de belangen van de overheid, het onderzoek en de sector op elkaar afstemmen. Het veld was in beweging. Biotechnologie innoveerde het onderzoek, de overheid ontwikkelde een wetenschapsbeleid, en de landbouw raakte in een crisis. In deze veranderende omgeving vernieuwde de NRLO zich voortdurend en behield een centrale plaats in het onderzoeksveld. Dit boek beschrijft de geschiedenis van de NRLO en zoekt een antwoord op de vraag hoe effectief het werk van de NRLO is geweest.

Historia Agriculturae is de serie die het NAHI vanaf 1953 uitgeeft. Sinds 1998 is het NAHI vooral een instituut voor documentatie en onderzoek op het terrein van de Nederlandse agrarische geschiedenis, dat zowel gevestigd is aan de Rijksuniversiteit Groningen als aan Wageningen Universiteit. De resultaten van dit onderzoek worden in de reeks gepubliceerd

